

Posudek
na diplomovou práci
„POSTOJE K MANŽELSTVÍ A NESEZDANÉMU PARTNERSTVÍ“

Autorka: Vladana NOHOVÁ

Jak autorka uvádí v úvodu své diplomové práce, hlavním tématem předložené studie je otázka zda „chtějí dnešní mladí dospělí vstoupit do manželství“ a zda „má pro ně manželství dnes ještě nějaký smysl?“ (viz str. 7) Pochopení takto identifikovaného problému má jistě hluboký význam pro činnost sociálních pracovníků, kteří se velmi často střetávají s problémy neradostných partnerských vztahů a musí nejednou velmi citlivě řešit složité rodinné problémy v mimomanželských svazcích, tedy ve svazcích partnerů, které postrádají právní legitimitu. Sociálního pracovníka tento problém zvláště zajímá tehdy, když právně nelegalizovaný svazek přestává plnit některé důležité avšak „neslíbené“ funkce (např. péče o nemocného partnera, společné řešení materiálních problémů, výchovná role vůči vlastním dětem apod.). Sociální pracovníci se musí na praktické úrovni vypořádat s „realitou dnešní rodiny, která už není závislá na oficiálním přijetí společností, ale funguje na principech dobrovolného soužití jednotlivců a jejich společné péče o členy rodinného společenství“(viz str.12). Toto pojetí má ovšem závažné důsledky i pro oblast nově koncipované sociální politiky.

Diplomantka – na základě studia literatury i svých vlastních úvah – správně usuzuje, že manželství se od neformálního svazku liší v zásadě právním založením tohoto svazku, ze kterého se vyvozují další právní vztahy a závazky, což – mimo jiné - zahrnuje i to, že se partneři nemusejí obávat náhlého odchodu partnera bez jakýchkoliv dalších následků a mohou usilovat o sexuální exkluzivitu. Manželství tak nabývá charakteru ochranné instituce pro všechny zúčastněné, stává se společensky a zákonně uznaným sexuálním, ekonomickým a emocionálním partnerstvím.

Vedle nesezdaného soužití (Cohabitation) hovoří diplomantka i o doprovodných jevech typu singles, tzv. parazitujících singles a dalších alternativních typech partnerského soužití či jiných otevřených vztahových uspořádáních (např. Living Apart Together – LAT). Ztotožňuje se s názorem, že „celková vyspělost společenského systému a ekonomická

vyspělost státu usnadňuje svým obyvatelům „single“ život, zatímco v ekonomikách méně vyspělých je rodina důležitější jednotkou“ (viz str.24).

Pasáž „Teoretická východiska“ je uvedena sporným tvrzením, že „každý (člověk) v jedné z rodin vyrostl“ a proto „může být v oblasti rodiny odborníkem“ (viz str. 25). Zdá se, že se zde autorka nechala unést „potřebou“ nějak uvést tuto kapitolu, nicméně se tím dopustila značného zjednodušení. Lze totiž předpokládat, že zvláště děti, které od útlého dětství vyrůstaly v zařízeních náhradní výchovy (tedy v ústavech), budou v problematice zakládání rodin a fungování párové rodiny naprostými laiky. Jinak lze ovšem čtvrtou kapitolu považovat za zdařile zpracovanou a fundovanou, teorie zde uvedené jsou dobře vybrané a vysvětlené.

Teoretickou studii k tématu uzavírá diplomantka konstatováním, že „rozpad rodiny je realitou častěji než v generacích předcházejících“ a že „nastala krize rodiny a doba otázek po jejím smyslu“ (str. 31).

V empirické části práce usilovala diplomantka o vytvoření nástroje pro analýzu postojů mladých lidí k sezdanému a nesezdanému manželství a o orientační odpovědi na položené výzkumné otázky. Výzkumný instrument byl ověřován na 60 svobodných či dosud nesezdaných mladých lidech ve věkovém rozpětí 20 – 30 let z prostředí velkoměsta, většina respondentů pocházela z Prahy (71%), nicméně překvapivě pouze 28% během dětství a dospívání bydlelo v Praze. V práci není specifikováno jakým způsobem byli respondenti dotazováni a jak byla zajišťována návratnost dotazníků. Tuto okolnost by měla diplomantka při obhajobě diplomové práce blíže objasnit.

Empirická část byla členěna do čtyř oddílů: Individuální hledisko, rodinné hledisko, společenské hledisko a hledisko informovanosti. Empirická část přináší některá překvapivá zjištění, a to především v oddíle „společenského hlediska“. Zde diplomantka na základě empirických zjištění tvrdí, že stále více jak dvě pětiny respondentů pociťují, že instituce manželství zvyšuje společenskou prestiž a tři čtvrtiny pociťují, že „společnost ode mne očekává, že se ožením/vdám“. Také téměř dvě třetiny dotázaných soudí, že „se má dítě narodit do sezdaného svazku“. A tak diplomantka dochází k neočekávanému závěru, že „nejenom, že si většina z dotazovaných šedesáti respondentů nemyslí, že je manželství přežitek, ale dokonce více jak tři čtvrtiny respondentů přímo odpověděly, že se v budoucnosti chtějí vdát nebo oženit“ (str. 60). Diplomantka by se měla při obhajobě vyslovit k tomu, do

jaké míry považuje svá zjištění za obecná, resp. v čem spatřuje důvody těchto – často překvapivých – výsledků. Že by krize rodiny nebyla až tak veliká?

Závěr: Předložená práce se s úspěchem pokusila strukturovaně vyložit problematiku manželství a nesezdaného partnerství. V empirické části navrhla soubor otázek, jejichž zodpovězení by mohlo – při širším výzkumném záběru – vnést větší světlo do reálných postojů současných mladých lidí k partnerským svazkům. Navrhuji práci – dle způsobu obhajoby – hodnotit známkou **velmi dobře až výborně**.

20.ledna 2009

PhDr. Kazimír Večerka, CSc.